

MAREK WIGIER

ALOKACYJNE
I DYSTRYBUCYJNE
DYLEMATY POLITYKI ROLNEJ
NA PRZYKŁADZIE
POLSKIEGO SEKTORA
ROLNO-SPOŻYWCZEGO
W OKRESIE 1989-2018

STUDIA
I MONOGRAFIE

ISSN 0239-7102
ISBN 978-83-7658-779-0

174

WARSZAWA 2019

DR MAREK WIGIER

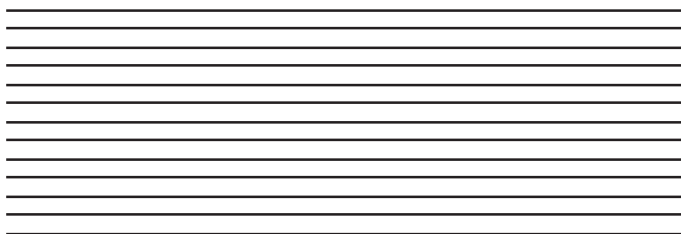
**ALOKACYJNE
I DYSTRYBUCYJNE
DYLEMATY POLITYKI ROLNEJ
NA PRZYKŁADZIE
POLSKIEGO SEKTORA
ROLNO-SPOŻYWCZEGO
W OKRESIE 1989-2018**

**STUDIA
I MONOGRAFIE**

ISSN 0239-7102
ISBN 978-83-7658-779-0

174

WARSZAWA 2019

Autor publikacji (ORCID nr 0000-0001-5134-2295) jest pracownikiem naukowym Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego

Recenzenci:

prof. dr hab. Alina Sikorska, IERiGŻ-PIB

dr hab. Wawrzyniec Czubak, prof. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Korekta:

Joanna Gozdera

Barbara Walkiewicz

Redakcja techniczna:

Barbara Pawłowska

Krzysztof Kossakowski

Leszek Ślipski

Projekt okładki

Leszek Ślipski

Nakład 220 egz. Ark. wyd. 17,87

Druk: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB

ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa

tel.: (22) 505 44 44

faks: (22) 505 47 57

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

<http://www.ierigz.waw.pl>

... teoria wyboru publicznego to polityka pozbawiona romantyczności...
[Buchanan, Musgrave, 1999].

*... najlepszą strategią rozwoju jest wspieranie takich działań,
które będą stymulowały, wzmacniały, a następnie prowadziły do dyfuzji
procesów rozwojowych na obszary słabiej rozwinięte...*
[Hirschman, 1958].

*... rozważania na temat ekonomicznej zawodności państwa pozwalają
usprawnić lub wyeliminować nieskuteczne rodzaje polityki ekonomicznej, która
nie jest w stanie zredukować strat wywołanych zawodnością rynku...*
[Lipowski, 2002].

*Dedykuję mojej najbliższej rodzinie i wszystkim przyjaciołom,
którzy dopingowali i wspierali mnie w pracy.*

Spis treści

Wstęp	7
1. Wprowadzenie do kształtowania podstaw polityki w rolnictwie	19
1.1. Istota polityki i systemów politycznych	19
1.2. Polityka gospodarcza państwa w ujęciu historycznym	24
1.3. Miejsce polityki w organizacji państwa	41
1.4. Ewolucja unijnej polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich	53
2. Zmiany strukturalne w polskiej gospodarce żywnościowej w okresie transformacji ustrojowej	69
2.1. Uwolnienie rynku	71
2.2. Procesy dostosowawcze w gospodarstwach rolnych	73
2.3. Zmiany w przetwórstwie rolno-spożywczym	80
2.4. Instytucje, instrumenty i fundusze rozwojowe i ich ewolucja	86
3. Strategia rozwoju sektora rolno-spożywczego w okresie poprzedzającym akcesję do UE	99
3.1. Stan przygotowań polskiej wsi i rolnictwa	100
3.2. Przemysł rolno-spożywczy u progu członkostwa w UE	108
3.3. Strategia rozwoju i droga Polski do UE	114
3.4. Programy pomocy przedakcesyjnej UE	123
3.5. Traktatowe uregulowania i tendencje w handlu zagranicznym	140
4. Formalizacja decyzji wyboru publicznego w sektorze rolno-spożywczym w okresie członkostwa Polski w UE	149
4.1. Spójność programowa polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich	150
4.2. Długoterminowa analiza SWOT sektora	159
4.3. Określenie zawodności rynku w odniesieniu do grup działań wspierających rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	166
4.4. Ocena programów po kątem osiągnięcia celów stabilizacyjnych, alokacyjnych i dystrybucyjnych	171
4.5. Instrumentarium działań polityki rolnej w latach 2004-2020	179

5. Alokacyjny i dystrybucyjny wymiar WPR w okresie członkostwa Polski w UE (wybrane efekty)	193
5.1. Sektor rolno-spożywczy w strukturze gospodarki narodowej	194
5.2. Zmiany strukturalne, kondycja ekonomiczna i efekty pomocy publicznej w przemyśle rolno-spożywczym	208
5.3. Wybrane efekty polityki rozwoju obszarów wiejskich w odniesieniu do rolnictwa	227
5.4. Pomiar efektywności pomocy publicznej w gospodarstwach rolnych	245
6. Podsumowanie i wnioski	263
Literatura	277